

ÆTT OG ANNET

Løssalg Kr. 15.-

Årgang 23 Utgave 58

Grenland Ættehistorielag

Mars 2002

MINIEMPERIET I LANGANGEN

Dette er familien Sundaasen på gården med samme navn i Langangen ca 1897.
Les om denne historien inni bladet.

INNHold:

Side	3	: Budstikka 1-2002.
Side	4 - 8	: Skogsrød, et kapittel fra "Gjerpen Gårds- og Slekthistorie".
Side	9 - 13	: Miniemperiet i Langangen.
Side	14 - 15	: Cecilia Nilsdatter, en nøtt som endelig lot seg knekke.
Side	15	: Nå kan du lete i 4000 presteattester fra Bamble.
Side	16 - 20	: Segl som illustrasjon til slekthistorien - med eksempler fra Grenland.
Side	21 - 23	: Et dynasti blir skapt - slekten etter von Ansbach.

REDAKSJONSKOMITE :

Ansvarlig redaktør :

Per Stian Bjørnø Kjendal

Fredbobakken 9

3919 PORSGRUNN Tlf. 35 55 66 66

Thor Gundersen

Jan Christensen

Gard Strøm

Sivert Urnes vei 55

Kvernbekkveien 5 a

Høgliveien 49

3714 SKIEN

3716 SKIEN

3719 SKIEN

Tlf. 35 52 27 84

Tlf. 35 52 47 08

Tlf. 35 54 22 53

Bladet kan også motta kommentarer og bidrag via e-mail :

grenland@slekt.org

INFORMASJON OM GRENLAND ÆTTEHISTORIELAG :

Formann

Jan Christensen

Tlf. 35 52 47 08

jan@slekt.org

Viseformann

Thor Gundersen

Tlf. 35 52 27 84

twgu@c2i.net

Kasserer

Andreas Søli

Tlf. 35 50 01 57

asoeli@online.no

Sekretær

Per Stian Bjørnø

Kjendal

Tlf. 35 55 66 66

kjendal@online.no

Arkivar

Kersti Sorter

Tlf. 35 97 21 57

sorter@online.no

Styremedlem

Vigdis Kverndal

Tlf. 35 54 93 17

vigdis.k@netcom.no

Styremedlem

Gard Strøm

Tlf. 35 54 22 53

gstrom@online.no

Varamedlem

Frank Johannessen

Tlf. 35 59 58 41

Frank.Johannessen@tss.telemax.no

Varamedlem

Liv Pettersen

35 53 57 52

terjp2@online.no

Kjenner du slektsforskere i Grenlands-området som fremdeles ikke er medlem i vår forening, og som derved går glipp av muligheten for å bruke vårt meget gode arkiv? Det kan skyldes at vedkommende ikke vet hvor en skal henvende seg. Her er alle nødvendige opplysninger for den som vil bli medlem:

Kontakt

Adresse :

Grenland Ættehistorielag, postboks 169, 3901 PORSGRUNN

E-mail :

grenland@slekt.org

Prisene for medlemskap er som følger:

Enkeltperson kr. 100, Ektepar kr. 120, For personer i Norden kr. 150,- Personer i verden utenfor Norden 180,-

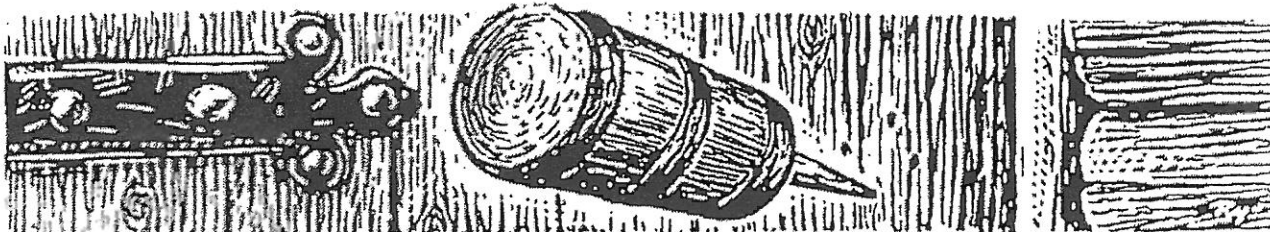
Kontingenten sendes til:

Grenland Ættehistorielag,

Postgirokonto 05400873048,

Postboks 169

3901 PORSGRUNN

BUDSTIKKA 1-2002

BIBLIOTEKMØTER VÅR 2002:

Bibliotekmøter i høst/vinter :

Dato	Vakter
7. mars	Per Stian – Andreas – Thor
21. mars	Vigdis – Gard – Frank (utvidet)
4. april	Jan – Kersti – Liv
18. april	Per Stian – Andreas – Thor
2. mai	Vigdis – Gard – Frank (utvidet)
16. mai	Jan – Kersti – Liv

Som vanlig begynner disse møtene kl 1800 og avsluttes når biblioteket stenger, bortsett fra de utvidete møtene, som går fram til 21/22.00 tiden.

Møtet den 16/5 slutter kl. 19.00 pga. sommertid på biblioteket.

DEADLINE FOR ÆTT OG ANNET

Vi har satt disse deadliner : Vinter 30/1 Vår 30/5 Høst 30/9

NYE INNKJØP

H 27 Aspa-seminaret
H 28 Benkestokk-seminaret
M 24 Brynet - Medlemsblad for Skien Historielag
Q 27 Skjermkontakt med lokalhistorien
J 43 KII 3 Klokkebok Solum (Mælum) 1880-1898. Mikrofilmkort
J 43 KIII 2 Klokkebok Solum (Kilebygda) 1902-1934. Mikrofilmkort
J 43 KI 10 Klokkebok Solum 1921-1937. Mikrofilmkort.

Folketellinger 1885 for Brevik, Porsgrunn, Skien , Stathelle, Langesund og Kragerø på mikrofilmkort.

NYE MEDLEMMER

Jørn Olsen, Langangen
Egil Benjaminsen, Porsgrunn
Hans Thomas Holmøy, Rasta
Tore Granly, Stathelle

Terje Andersen, Porsgrunn
Thor A. Wiersdalen, Porsgrunn
Mads Nygaard, Skien
Lisbeth Kvalsund, Åndalsnes

BLADER TIL SALGS

Vi minner om at vi fortsatt kan levere alle våre blader. De selges for 15,- kr pr. stk. Rabatt ved kjøp av mange. Kontakt kassereren.

SKOGRØD

Gård nr. 111.

Et kapittel fra "Gjerpen Gårds- og Slegtshistorie." av Gard Strøm, Skien.

Gården ble ryddet en gang mellom år 1000 og 1350 (gammelnorsk tid). Navnet kommer trolig av det gammelnorske mannsnavnet *Skógr* som trolig ryddet gården, og *rød* av rydning (rønning).

Eldste skriftlige kilde er biskop Eysteins "Røde bok" (1398). Da eide presten i Eidanger 2 øyre i gården. Det antas at 4 øyre tilhørte Gjerpen kirke. Altså en samlet landskyld på 6 øyre (senere 1 oksehud). Iflg. Huitfeldts stiftsbok av 1575 eide Gjerpen kirke da hele gården. Kongen solgte hele Gjerpen kirkegods til admiral Kört Adeler i 1673. Hans arvinger solgte alle sine eiendommer i Gjerpen til Herman Leopoldus Løvenskiold i 1735. Han anså trolig gården som uinteressant siden den ble solgt igjen allerede i ca. 1740 til Gregers Jensen som var borger i Skien. Det var leilendinger som bebodde gården og drev den helt til Nils Abrahamsen fra Falkum kjøpte hele Skogsrød i 1776. Han ble senere boende på Follaug.

Leilendinger vi kjenner til:

Oluff (Ole) i 1611 og 1614. Sønn: Nils Olsen.

Fra sakefallsregisteret (bøteregeisteret) av 1615:

"Annammet aff Niells Oellssenn paa Skauffsrød Och Hallduord paa Riis for dj begge Opsloer Jenns Skredders dør ved Aasebrue om Nattenn, Penn-dinger - 4 dr." Avskrift: Jan Christensen.

(Sønnen Nils ble, sammen med Halvor Riis, ilagt en bot på 4 daler for at de sammen en natt i 1615 hadde slått inn døra hos Jens Skredder på Osebakken.)

Leilendingen **Tallach** i 1624.

Fra sakefallsregisteret (bøteregeisteret) av 1624:

"Annammet aff effterschreffne for lydelse mod fordringschab, Aff huer 1 m. Sølfv, Rasmus Kier, Poffuell Snellttued, Thore Løberrig, Sølfvue Løberrig, Thallack Skauffsrødt, Suend Gunderødt, Penninge - 3 dlr." Avskrift: Jan Christensen. (Disse fikk bot for å ha unnlatt å betale en pålagt en skatt eller lignende.)

Leilendingen **Anders** i 1645, 1647 og 1677.

Fra Skattematrikkelen 1647:

"Schouffsrød, Anders paaboer, schylder 1 hudt till Gierpen kirche. Er lagt for penge 6 mark. Kongelig Majestet paa kirchens veigne byger."

Gårdens besetning i 1657 (iflg. Kvegskatten): 1 hest, 4 kuer og 2 sauer.

Skogsrød var ikke nevnt i sogneprestens manntall i 1664 eller 1666. Dette kan ha årsak i at det ikke bodde noen på gården som var interessant i militær sammenheng, da dette var ofte grunnen for slike manntall.

Fra Skattematrikkelen 1670/71:

"Schougsrød, Anders bruger, schylder 1 oxehud som Gierpen Kirche med bøxel er ejende. Giffuer Schatt, 2 Rd. (Riksdaler)."

Leilendingen **Sti Andersson** i 1678 og 1684. Trolig s.a. Anders ovenfor.

Gunder Skousrø

glg Gunne Olsdatter f. ca. 1638 bg. 18/11-1696. "Gunder Skousrøs qn. Gunne Olsd. 58 aar."

g2g 9/7-1699 enke Anne Nilsdatter. Tor Glennas enke.

Generalmajor **Arnold** på Borgestad leide Skogsrød av "de Adlerske arvinger i 1697 og 1707.

Simon Skogsrøds kvinne nevnt som fadder i 1697.

Simon Skogsrøds enke nevnt som fadder i 1703 for Lars Ballestads sønn Simon.

Brukere av gården som ikke bodde her: **Anders** i 1711, borgeren **Jens Gregersen** "privilegiert overkjører" i Skien leide gården fra ca. 1720. Hans sønn, fullmektig for auksjonsdirektør Brouman i Skien, **Gregers Jensen** brukte Skogsrød fra han ble eier i ca. 1740.

Gjertrud Arnesdatter f. ca. 1632 bg. 23/12-1714. "Giertrud Arnesdatter fra Skogsrø 82 aar gl."

Gårdens besetning i 1723: 1 hest, 2 kuer og 3 sauer.

4 Ephraim f. ca. 1681 bg. 25/6-1741, 60 år. "Ephraim Skougsrø, 60 aar."

G.br., leilending

Nils Thorsen fra Åmot f. ca. 1713 bg. 16/8-1753. "Nils Thorsen Schougserøe 40 aar.", s.a. Thor Jensen Aamodt.

g. 8/10-1739 Magnhild Olsdatter fra Låven u. Meen dpt. 22/12-1715. Magnhild g2g 14/8-1755 Ole Nilsen Prossen. Se Br.kl. 1762.

Barn 1. Amund Nilsen dpt. 21/8-1740. Se Br.kl. 1762.

2. Anders Nilsen dpt. 25/12-1742 bg. 15/7-1766. "Anders Nilsen f. Bradsberg Kl. 22 aar."

3. Jens Nilsen dpt. 7/5-1747. Se Br.kl. 1762.

4. Anne dpt. 5/10-1749 bg. 21/6-1755. "Nils Schougserøes dtr. Anne 5 3/4 aar."

5. Ragnhild dpt. 13/1-1753 bg. 23/2-1755. "Nils Schougserøes dtr. Ragnil 2 ar."

Br. ca. 1747.

"Niels Schougserøes kone" er 1. gang nevnt som fadder i august 1747.

G.br., leilending

Ole Gundersen fra Røsaaker dpt. 24/7-1718, s.a. Gunder Guttormsen.

g. 29/11-1753 Maren Olsdatter fra Sneltvedt?

Barn 1. Ole Olsen dpt. 8/9-1754

2. Inger Olsdatter dpt. 8/2-1756 (?g. Engebret Johannesen fra Bø. Bodde på S. Sneltvedt(D).

3. Marthe Olsdatter dpt. 3/4-1760

4. Gunder Olsen dpt. 2/2-1763

5. Anders Olsen dpt. 13/12-1767

Br. ca. 1767.

Ole Gundersen var født på Holm. Denne familien bodde først på Steinsåsen. De er første gang nevnt som brukere av Skogsrød i 1767. Halvor Gundersen på N. Sneltvedt(A), og Anders Gundersen som bodde på Sørbø i 1762. Mor: Trolig Inger Torgimsdatter (bodde med datteren Gunhild på Sørbø i 1762). Far: Trolig Gunder Guttormsen på Røsaaker.

Gården fikk på ukjent tidspunkt matrikkelnr. 117 og løpenr. 385 som ble omgjort i landmatrikkelen av 1889 til gnr. 111, bnr. 1, 2 og 3.

G.br., selveier

Nils Abrahamsen fra Falkum dpt. 19/7-1750.

g. 6/10-1774 Anne Nilsdatter fra Mustvedt dpt. 1/9-1754.

Br. 1776.

Denne familien flyttet til Follaug Midtre(A) i 1789. Se der.

G.br., selveier **Johannes Engebretsen Bøle** kjøpte gården i 1789.

Johannes Bøle brukte trolig bare jorda her, eventuelt også til seter. Se familien på Bøle(A).

G.br., leilending **Jens Johannesen** fra Bøle(A) bodde her fra ca. 1797.

Broren Engebret var oppført som bruker i 1801, men Jens bodde her i noen få år. Iflg. folketellingen 1801 var det fremdeles faren Johannes som eide bruket. Denne familien flyttet siden til en plass u. N. Ballestad. Se der.

Grunneier fra 1802: **Gullik Olsen** fra Kvelde.

G.br., leilending

Anund Isaksen Skogsrød fra S. Løberg(A) dpt. 20/1-1799 d. 3/3-1883 på Sneltvedt, s.a. Isak Anundsen Løberg.

g. 23/10-1828 Berthe Larsdatter fra Skauen u. Bratsberg dpt. 31/12-1797 d. 28/12-1855 på Ballestadmyra, d.a. Lars Johnsen. Forlovere: Erik Løberg, Svenke Larsen Bratsbergskov.

Barn 1. Mariane Anundsdatter f. 11/8-1829 på Løberg g. i 1849 Even Olsen fra Sørbø. Eide og bodde i 1865 på gården N. Ballestad(24) "Myra". Kjøpte siden N. Sneltvedt "Gården" og flyttet dit.

2. Anne Anundsdatter f. 2/2-1835 på Skogsrød g. Peder Olsen fra Sørbø (Evens bror). Bodde på S. Sneltvedt(7).

Br. i 1835 og 1845.

Tjenestegutt i 1845: Ole Nilsen(21). Samme året bodde også legdslem, enka Margit Olsdatter(90) her (f. ca. 1755). Anund bodde i 1855 hos sin datter og svigersønn på N. Ballestad(24) "Myra". Der døde kona Berthe Larsdatter. De eide Myra i sammen. Siden kjøpte svigersønnen N. Sneltvedt "Gården". Anund ble med dit og døde der i 1883.

Gårdens besetning i 1835: 1 hest 3 kuer og 6 sauer.

Husmann

Anders Andreassen fra Flaatten/Steinsholt i Lardal f. 1815 d. før 1891, s.a. Andreas Andersen og Anne Johannesdatter.

g. Helvig Evensdatter f. 1818 fra M. Steinsholt d. 7/11-1896 på Skogsrød, d.a. Even Berntsen Steinsholt (1804-1848) g. 1805 Anne Syverts datter fra Solberg (f. 1785).

Barn 1. Christian Andersen f. på Steinsholt i Lardal i 1838. Se nedenfor.

2. Petronelle Andersdatter f. 1843 i Lardal: "Sindsyg fra sit 17de aar" (F.T. 1865)

3. Anders Andersen f. 1847 i Lardal

4. Even Andersen f. 9/11-1850 på Skogsrød.

5. Jacob Andersen f. 14/1-1854 på Skogsrød.

6. Anne Andersdatter f. 6/4-1857 på Skogsrød.

7. Johan Andersen f. 27/1-1859 på Skogsrød.

Br. 1848.

Denne familien kom til Gjerpen på vårparten i 1848. De bodde i flere år på Skogsrød. I FT 1865 er han kalt Anders Andersen. Dette er altså feil og skal være Andreassen. Enka Helvig Evensdatter f. 1818 bodde i 1891 hos sin sønnesønn Kristen på Skogsrød. Se Lardal bygdebok b. III, s. 831. Tjenestepike her i 1865: Bergith Anundsdatter fra Heddal(24).

Skogsrød 1

Dette bruket ble i landmatrikkelen av 1889 kalt gnr. 111, bnr. 1. Gammelt løpenr. 385a.

Adresse i dag: Løbergvn. 354, 3719 Skien.

G.br., leilending

Christian Andersen fra Steinsholt i Lardal f. 1838 d. 3/10-1890 på Skogsrød, s.a. Anders Andreassen

g. 27/12-1861 Ingeborg Christensdatter fra Storemyr u. Ballestad f. 19/3-1836 d. 26/8-1886 på Skogsrød, d.a. Christen Olsen Storemyr og Inger Marie Rasmusdatter fra N. Søli(C).

Barn 1. Christen Christiansen Skogsrød f. 24/8-1862. Overtok gården.

2. Anders Christiansen Skogsrød f. 6/3-1866

3. Even Oluf Christiansen Skogsrød f. 6/4-1869

4. Martin f. ca. 1770 d. 17/7-1872 på Skogsrød. Han døde av "Tæring" iflg. KB.

5. Martine Christiansen f. 1874

6. Jacob Christiansen Skogsrød f. 1876

7. Karl Christiansen Skogsrød f. 1878

Br. ca. 1860.

Tjenestepike her i 1865: Ingrid Olsdatter (19) fra Seljord.

Gårdens besetning i 1865: 1 hest, 3 kuer, 4 sauer og 1 gris.

Gårdens besetning i 1875: 1 hest, 3 kuer, 2 sauer og 1 gris.

G.br., selveier

Christen Christiansen Skogsrød f. 24/8-1862 d. 1/5-1910 på Skogsrød. Han døde av "Lungetæring" iflg. KB.

g. 19/12-1891 Anne Marie Pedersdatter fra lille Fjellidalen(2) f. 22/5-1869, d.a. Peder Olsen og hans 2. kone Ingeborg Nilsdatter.

Barn 1. Kristian Kristensen f. 3/4-1892 på Skogsrød.

2. Ingeborg Petrea Skogsrød f. 8/12-1893 d. 1921.

3. Martha Skogsrød f. 7/2-1895.

4. Peder f. 12/2-1897 d. 1919.

5. Kristoffer Skogsrød f. 13/12-1898.

6. Martin Skogsrød f. 2/6-1901. Bygde hus på nedre Ødesneltvedt.

7. Astrid f. 12/6-1903 d. 3/2-1904 på Skogsrød. Døde av lungebetennelse iflg. KB.

8. Andreas f. 3/2-1905 d. 2/3-1906 på Skogsrød. Døde av bronkitt iflg. KB.

9. Andreas Christensen f. 18/3-1907. Skrev seg Andreas Christensen Bø. Se Mo skole u. Mo.

9. Kristen Skogsrød f. 26/10-1909 d. 2/11-1978 g. Ragnhild NN f. 15/2-1914 d. 4/10-1981. Bodde i Skien.

Br. ca. 1900.

Kristens farmor, enka Helvig Evensdatter f. 1818 på midtre Stensholt i Lardal bodde her i 1891.

Andreas Olsen Tjønnaas kjøpte dette bruket i 1918, men solgte det igjen i 1922.

G.br., selveier

John Jonsen Holtevik fra Kviteseid f. 1855

g. Torbjørg Toresdatter Undeberg fra Fyresdal f. 1888 d. ca. 1963, d. a. Tore Solvesen f. 1836 og Anne Christiansdatter f. 1853. Bodde på N. Sitje i Fyresdal i 1900.

Br. 1922.

I 1900 drev John "Holtevig" gård i Kviteseid. Han var da ugift og bodde sammen med sin ugifte søster Ingeborg f. 1850. Torbjørg bodde i samme FT (1900) hjemme på gården Sitje Nordre i Fyresdal. John og Torbjørg hadde ingen barn selv, men tok til seg jenta Rosa Elvira Tingberg fra Jæren. Hun overtok Skogsrød etter sin "mor" i 1963.

Selveier

Osvald Gundersen f. 26/11-1910 d. 28/3-1993.

g. Rosa Elvira Tingberg fra Skogsrød f. 27/1-1924, fosterdatter av John og Torbjørg Holtevik.

Barn 1. Torbjørn Gundersen f. 25/12-1947.

2. Jan Oskar Gundersen f. 1950

3. Britt Helen Gundersen f. 18/9-1952. Bosatt i Volda.

4. Dag Magnus Gundersen f. 8/9-1961. Bosatt i Eikornrødn. Sør 115 A på Bøle.

Br. 1964.

Rosa arvet gården etter sine fosterforeldre. Hun var født på Jæren. Denne familien bodde her fra 1947 til ca. 1952. De bodde siden i huset Eikornrødn. Sør 115 A på Bøle.

Torbjørn Gundersen f. 25/12-1947.

g. Alfild Johanne Kristoffersen fra Porsgrunn f. 21/12-1847, d.a. Arnold Kristoffersen fra

Br. 1991.

Torbjørn og Alfild har ingen barn sammen, men Alfild har 3 barn fra et tidligere ekteskap.

Myhren

Husmannsplass som trolig ble ryddet av Jacob Andersen Løvaas i 1824. Plassen ble også kalt Skogsrødrønningen.

Husmann

Jacob Andersen Løvaas

Br. 1824.

Se Løvås under Skogsrød. Tjenestegutt her i 1825: Lars Børresen (13).

Husmann

Nils Jacobsen Myhren dpt. 24/8-1800 d. 22/4-1881 på Myren, s.a. Jacob Andersen Løvaas.

g. 12/10-1826 Karen Kirstine Isaksdatter fra Ødesneltvedt dpt. 20/8-1797 d. 22/6-1871 på Myren, d.a. Isak Andersen Ødesneltvedt.

Forlovere: Lars Gregersen, Ødesneltvedt og Reier Andersen, N. Brække.

Barn 1. Jacob Nilsen f. 28/2-1827. Se nedenfor.

2. Gunhild Nilsdatter f. 28/8-1828 d. 12/2-1904 på Myra. Ugift.

3. Isak Nilsen f. 24/5-1832. Bodde på Riis(2).

4. Hans Nilsen f. 25/11-1834 g. Inger Halvorsdatter. Bodde på Ø. Borge(24).

5. Ole Nilsen f. 28/8-1838. Se nedenfor.

Br. 1837.

Nils og Karen bodde tidligere på Løvås. Det var trolig ingen husmenn her etter Nils Myren.

Myren

Br. nr. 2 (den tidligere husmannsplassen). Gml. l.nr. 385b. Utskilt fra br. nr. 1 i 1894.

Adresse i dag: Storemyrv. 120.

G.br., selveier, snekker

Ole Nilsen Myhren f. 28/8-1838 d. ca. 1910, s.a. Nils Jacobsen Myhren.

Br. 1869.

Ole eide bruket sammen med sin bror Jacob til 1874 da Ole ble eneeier. Ole var ugift. I 1875 bodde han her som selveier sammen med sin far og søster Gunhild (husholderske). Tjenestefolk: Hanna Andreasdatter fra Bamble f. 1854 og snekkerdrengen Hans Larsen fra Gjerpen f. 1853.

Gårdens besetning i 1875: 2 kyr, 1 kalv og 3 sauer.

Carl, sønn av en omstreifende blikkenslager, **Andreas Petersen** fra "Thunø Sogn i Smaalehnene", døde den 11/5-1843, 3 mnd. gammel under Skogsrød.

Ole Johannesen Myren på Løbergmyra kjøpte denne eiendommen i 1910. Se Løbergmyra.

Søren O. Haatveit ervervet bruket i 1915.

G.br., selveier

Abraham Kleven fra Kleven(5) f. 8/9-1899, s.a. Kristian Rasmussen Kleven.

g. 18/7-1925 Mariken Neset fra Bostrak i Drangedal f. 28/8-1904, d.a. Elling Neset og Mariken f. Bustrak.

Barn 1. Asbjørg Kleven f. 11/11-1925.

2. Margareth Kleven f. 18/3-1927 g. John Eriksrød. Bodde på Grønli u. Tufte (Luksefjellv. 622).

3. Kåre Kleven f. 16/9-1928. Overtok gården.

4. Elsa Marit Kleven f. 1932

5. Brit Kleven f. 1939

6. Sissel Kleven f. 1943

Br. 1925.

Abraham Kleven hadde flere offentlige tillitsverv i Gjerpen kommune.

Det ble satt opp nytt våningshus her i ca. 1950. Gårdens besetning på 1950-tallet: 2 hester, 7 kuer, 4 ungdyr, 4 griser og 25 høner.

G.br., selveier

Kåre Kleven f. 16/9-1928.

g. Torunn Bakke f. 31/3-1933.

Barn 1. Jørn Kleven f. 22/8-1959. Bosatt på hustomt her.

Br. 1968.

Dette bruket ble drevet sammen med br. nr. 3 (skog) fra 1897.

Skogsrød 3

Skogen ble utskilt fra br. nr. 1. i 1894 som br.nr. 3 og solgt til Haukeraas bruk som igjen solgte skogen i 1897 til Ole Nilsen på Skogsrød(2) "Myra".

Løvås

Husmannsplass som ble ryddet av Jacob Andersen før 1782.

Husmann

Jacob Andersen Løvaas f. ca. 1753 d. 11/8-1837 "under Skogsrød".

g1g 10/5-1783 Marthe Evensdatter fra S. Rønningen u. N. Løberg dpt. 15/6-1760 bg. 26/3-1807. "Jacob Anderssens kone Marthe Evensdtr., und. Skougsrøe 46 3/4 aar.", d.a. Even Larsen Rønningen.

g2g 19/4-1813 Gunhild Torkildsdatter fra plass u. Ballestad? f. ca. 1771 d. 8/5-1838.

Forlovere: Thor og Ole Heljesen.

Barn 1. Anne dpt. 28/3-1784 bg. 10/2-1793. "Jacob Anderssens pb. Anne u/Skougsrøe 8 5/6 aar."

2. Anders Jacobsen dpt. 16/7-1786 g. Oline Andersdatter. Han var smed og de bodde først på Oseb., deretter på Br.kl.

3. Christine Jacobsdatter dpt. 15/2-1789 d. 1880 g. ca. 1810 Ole Svendsen Gjesdal fra Gjesdal u. Kyllingsstad i Rogaland f. 1782. Bodde i Kristiansand. I 1865 var hun enke og bodde hos sin sønn i Grimstad.

4. Even Jacobsen dpt. 3/7-1791

5. Anne Jacobsdatter dpt. 26/12-1793

6. Inger Jacobsdatter dpt. 1/1-1797

7. Karen Kirstine bg. 26/5-1799. "Jacob Andersson Løvaases hd. pb. Karen Kirstine u/Skougsrøe 6 dage."

8. Nils Jacobsen dpt. 24/8-1800. Overtok plassen Myren etter faren.

9. Ole Jacobsen dpt. 13/5-1804. Bodde på Borgeskogen u. Ø. Borge. Skrev seg Ole Jacobsen Løvaas.

Br. i 1782.

Jacobs 2. kone Gunhild bodde på Ballestad da hun ble konfirmert 16 ½ år gammel 1. søndag etter påske i 1786.

Jacob ryddet rundt 1824 en ny plass her som ble kalt Myren. Da Løvås ble solgt flyttet han dit.

Arbeidsmann **Peter Dyresen** med familie bodde her i 1809-1810. De flyttet mye rundt. Se nedre Dale i Luksefjell.

Husmann

Ole Anundsen fra Sauherad f. ca. 1759 d. 3/1-1827 på Skogsrød.

g1g NN

g2g 29/12-1800 Aslaug Olsdatter f. ca. 1767 d. 15/3-1845 på Br.kl.

Forlovere: Lars Kittilsen og Paul Vebjørnsen.

Br. i 1825.

Eier her i 1824 var **Gullik Olsen** fra Kvelde. Han solgte Løvås til **John Olsen Buer** i 1824 som hestekås. Ingen beboere her siden.

Noter:

1. F.f. Nils Torssøns Amun: Tor Amot, Lars Perssøn, Ole Olsson, --- ---berg, Else Olsdatter
2. F.f. Nils Torssøns Anders: Tor Omot, Christen Olsson, Lars Evenssøns qde. Giertrud Schyer.
3. F.f. Nils Thorsens db. Jens: Christen Scyers kone, Thore Larsdatter, Ole Nærum, Thor Omot.
4. F.f. Nils Schougerøes pb. Anna: Ole Johannesens kone, Marthe Isaksdtr., Ole Olsen, Nils Olsen, Jens Thorsen.
5. F.f. Nils Schougerøes pb. Ragnild: Ole Schyers kone, Ragnild Nilsdatter, Ole Johannesen, Nils Olsen.
6. F.f. Ole Gundersens db. Ole fra Laugmands Ejet: Jon Sørboes kone, Halvor Manassesens kone, Halvor Manassesen, Halvor Sneltvet, Lars Olsen.
7. F.f. Ole Gundersens pb. Inger: Anders Klyves kone, Christence Gundersdtr., Halvor og Isak Sneltvet, Jon Sørboe.
8. F.f. Ole Gundersens pb. Marthe fra Steensaasen: Lars Muustvets kone, Johanne Johannisdatter, Isak Sneltvet, Anders Kiær, Even Halvorsen.
9. F.f. Ole Gundersens db. Gunder: Even Halvorsens kone, Kisten Halvorsdtr., Anders Kiær, Lars Muustvet, Even Larsen.
10. F.f. Ole Gundersens db. Anders fra Schougerøe: Even Sneltvets kone, Kisten Andersdatter, Lars Muustvet, Even Larsen, Nils Jonsen
11. F.f. Jacob Andersens pb. Anne under Schougerøe: Nils Schougerøes kone, Maria Andersdtr., Knud Svendsen, Ole Andersen Berg, Nils Andersen.
12. F.f. Jacob Andersens db. Anders fra Skokserøe Ejet: Nils Skokserøes kone, Tore Evensdatter, Hans Larsen, Ole Andersen, Abraham Andersen.
13. F.f. Jacob Andersens pb. Christine fra Skougserøe Ejet: Ole Bergs kone, Thore Evensdatter, Nils Skougserøe, Lars Evensen, Isak Andersen.
14. F.f. Jacob Anderssøns db. Even u/Skougsrøe: Maria Andersdtr., Tore Evensdtr., Nils Jenssøn, Hans Hanssøn, Isak Anderssøn.
15. F.f. Jacob Anderssøns pb. Anne u/Skougsrøe: Magdalene Guldbrandsdtr., Tore Evensdatter, Abraham Anderssøn, Laers Evenssøn, Gunder Evenssøn.
16. F.f. Jacob Anderssøns pb. Inger u/Skougsrøe: Tore Evensdtr., Karen Olesdtr., Søren Grinie, Laers Evenssøn, Kolbjørn Knudssøn.
17. F.f. Jacob Anderssøns db. Nils u/Skougsrøe: Jens Johannissøns k., Inger Olesdtr., Søren Grinie, Gunder Evenssøn, Kolbjørn Knudssøn.
18. F.f. Jacob Anderssøns Ole u/Skougsrøe. Jens Johannissøns k., Aldis Olesdatter, Jan Evenssøn?, Kolbjørn Knudssøn, Peder Isakssøn.

Miniemperiet i Langangen

Av Egil Borse, Forskningsstiftelsen Bics, www.bics.no

Ca 1859 flyttet snekker og båtbygger Nils Aslesen og kona Elen Sørine Eliasdatter også kalt Nilsen/Nilsdatter fra Bamble til Heistad. Der bodde de på Pladsen matrikkel 187 der det var nesten 20 familier knyttet hovedsakelig til skipsbygging på Ørviktangen. Noe før 1880 flyttet familien til gården Sundsaasen i Langangen som de kjøpte av Nils Pedersen som reiste til USA.

Nils Aslesen Sundsaasen(8/5(eller 29/5), Øvre Skaugen, Bamble-1831 til 1/7-1900, Langangen) ble gift 14/8-1857 med Elen(Ellen) Sørine Eliasdatter Rogn(15/6(??)-1837 til 13/7-1911). Ellen(Elen Sørine Eliasdatter) var da 20 år gammel og de fikk 12 barn. Nils Aslesen var fra Stensrød i Bamble, slik at de var nesten naboer fra fødselen av.

Nils Aslesen var meget mørk, temperamentsfull, med brune øyne og sort krøllet hår. Det sies at en av hans forfedre kom fra Spania, men dette er ikke bekreftet. Han er i 1865 oppført som husfar, huseier og skipsbygger. 34 år fra Bamble, med kone Elen Eliasdatter 27 fra Bamble, med barna Marthine (8), Anne (7) begge født i Bamble og Asle (5) og Kirsten (2) født i Eidanger. I 1872 begynte han å bygge båter sammen med byggmester og skipsreder i Brevik Nils Jørgensen. Ifølge Ramberg, i "Boken om Eidanger", bygget de ved Breviktangen i alt 6 båter som alle ble solgt. Aslesen bygget så skipsverft ved Heistrand (Ørviktangen). Det hevdes at Elen hadde nær familie nettopp ved gården Ørvik. I 1778 kjøpte han Strandjordet gård under Heistad. Der bygget han nye hus og begynte planlegging av beddingen, før han kjøpte Søndre Sundsaasen med stor skog og strandtomter ut mot Langangsfjorden i 1880.

Gården Sundsaasen

I 1615 er verken Sundsaasen eller Langangen nevnt, det er faktisk få gårder fra Eidanger, pasusen om at det er kirkegods i 1647 kan forklare dette. I 1647, finner vi: "Sundsaas som Amund bruger schylder 1 1/2 hudt, som med bœxell følger Eidanger prestebœl. Er god for 1 fierdings scat, Eidanger prestebœl bygger. Penge 6mk."

"Langang som Hans bruker schylder 6 huder, som laugstoellen i Sceen følger med bœxell och herligh(edt), denne gaard er for faa aar siden affbrent och bunden deroff(ue)r forsuechet. Er lagt for 1 ful og 1/2 fierdings g(aa)rdt, Laugstoellen i Sceen bygger. 6 dr 3mk"

Som viser er Langangen gård en mye større gård enn Sundsaasen, og dermed betaler mer skatt. Samtidig slipper Sundsaasen nesten all skatt som kirkegods, og

Langangen slipper noe, men ikke så mye, da den er under opparbeidelse etter brann. Hallevarp som Christen bruger, er eid som Langang men ca en halvpart så stor med tilsvarende reduksjon i skatt. Den har vært en ødegård.

Ramberg skriver om Sundsaasen: Gården hadde en usedvanlig fin 2 etasjers bygning som ingen annen bondegård i sognet, Den var fra 70-årene og var blitt påbygget og grundig påkostet av Nils Pedersen Sundsaasen heter det i Eidangerboka. Men det er liten tvil om at dagens Sundsaasen er utbygget takket være Nils Aslesen og hans etterkommere. Bildet viser at Aslesen bygget på annen etasje. Lærer Roheim i Langangen mente at Sundsaasen i vikingetiden måtte ha ligget ved Sundet(gamle broen) og han fant mange interessante funn; Pilespisser, økser av sten etc. Men det var hans sønn Egil som i år 1970 kunne påvise den antatte virkelige bostedsplass oppe i åsen. Også flere andre gravhauger kunne en lærer i Langangen lokalisere. Disse er til dags dato ikke undersøkt heter det.

En ung kvinne, Guri Erichsdatter ble slått ihjel 1737 i Sundsaasenskogen uten at de skyldige ble funnet, og i følge Eidangerboka kan man se henne vandre omkring, forholdsvis harmløs, av og til i mørke netter. Hun kalles "Kjerringa i dalen".

Den tidligere eier, Nils Pedersen med A.O.Langangen og Nøklegård, opprettet med general Wergeland, et firma for østersavl på land og i vann omkring bukten, foruten at de drev med trelasteksport. Østersavlens var et resultat av at Morten Svendsen (Svensson) drev vertshus og solgte østers. Dette ble kjent og overnevnte startet så Østersselskapet. De tok opp det som var av østers i Langangsfjorden, men da klekkeriet gikk i stå og setteørstersen døde, måtte selskapet nedlegges med tap. I 1868 bygget Langangen, Sundsaasen og Nøklegård, barken "Polykarp" på 190 lester på "Verven" på eiendommen Sundsaasen tett ved postveien og den senere brua. Skipet, som først ikke ville av stabelen på flere dager, lå deretter urigget i Langesund og ble ikke solgt på tre år. Så ble den solgt med tap. For tre gårdbrukere må dette ha vært utrolig at de fikk det til. Skipsbyggingen i Langangen ble noen år senere fortsatt. Båten gikk senere i mange år som lekter fra Fredrikshald. De var også med på å lage Meiers rederi i Brevik, samt kjøpte skipet(barken) "Brevik", 629 tonn fra England som endte i konkurs. Nils Pedersen Sundsaasen drev trelasthandelen sammen med Anders O. Langangen og Simon Karinius Høegh og Vauvert Høegh i 1877. Nils Pedersen solgte gården Sundsaasen ved auksjon til Nils Aslesen for 23 000 kroner og reiste til USA.

Salg ved auksjon var vanlig på den tiden. Den eldste sønnen (Nilsen) ble igjen i Norge. Sundsaasengården ble ved senere eiere stor utskipningshavn av trelast og is. Med vikinggraver i heiene, forteller dette noe om den historiske beliggenheten til gården i det tettstedet som ble hetende Langangen, fra tidligere Langangsfjord. Postnavnet ble skiftet etter ønske om forenkling fra alle i Langangen. (jfr brev fra bl.a. Svensson og Langangen).

I 1884 ble det opprettet kjøpekontrakt mellom Nils Aslesen og interesseselskapet "Skiens Iskompagni" ved svigersønnen Samuel Svensson der en del av eiendommen ble utskilt til selskapet og demmet opp, kalt Myra. Det ble satt ut fisk og bygget isrenne. Tilsvarende med eiendommen "Blåmyr". Gårdens folk ble vel kjent med bygging og drift av ishus, renner og ikke minst ishugging. Lagringen måtte foregå slik at det ikke kom snø på isen. Derfor trengtes lagre. Det var så laget ishus ved bl.a. Dalsbukta. I 1894 ble et området med Langangen skole skilt ut fra gården. Dermed fikk stedet egen skole. Så fikk en sønn Semmer Nilsen skilt ut gårdsnummer 5, Fredheim. Under folketellingen i 1900 var Elen gårdsenke. Eldstesønnen Asle Nilsen og hans kone Anna Marie Nilsdatter bodde der med tjenestejenta Hilda Pedersen(f 1888). Asle overtok 1901 gården for 22.800 kr.

Ved folketellingen i 1900 bodde det på gården Sundsaasen: Ellen Aslesen, enke, Asle Nilsen med Anna og barna Nils Aslesen, Kornelius Aslesen, Elias Aslesen, Asta Aslesen og Ellen Aslesen samt Hilde Pedersdatter(f. 1888) som hjelp og Semmer Nilsen(f. 1868) som gårdsarbeider.

Niels Aslesens og Ellins(Elens) familie

"Nils og Elen hadde to døtre da de flyttet til Sundsaasen, Martine og Anne Elise. De fikk etterhvert tolv barn, der den siste fikk navnet Amanda Tolvine da de hadde sluppet opp for navn. Hun var det 12te barnet født på en mandag. Noen av barna var mørke som faren, og andre var lyse og blåøyde som moren. Elen var lys med krøllet hår. Hun var en mild og god kone. Musikalsk var hun også", skriver Solveig Sem. "Det ble fortalt at når hun begynte å tralle, da var det ikke lett å holde bena i ro. Jeg husker henne når hun satt i "Det lille værelset" på Solvang, stoppet og sang: Ro, ro for land brødre, ro, ro for land. Melodien husker jeg også, g-ecg-ecg-afd", avslutter datterdatter Solveig Sem som selv var pianist, opptrådte i lukkede selskap hjemme på Smestad i Oslo, men hun ville ikke spille uten noter. Søsteren Gunvor, som også var pianist uten at hun opptrådte på samme måten, brukte gehør og spilte uten noter og laget egne stykker for piano.

Legg merke til skiftet fra Nilsdatter til Nielsen for jentene rundt 1860. Dette kan være feil i kildene, deri Eidangerboka ellers viser skifte ved bruk av etternavn.

Nils og Elin fikk barna:

1. **Martine Marie Nilsdatter Sundsaasen**(6/2-1858(?) til 1932(43?)) gift med Tømmermester og lastehugger **Karl Solli** (1858-1926)

Ektemannen er også kalt Carl Andersen, sønn av Andersen Amundsen Solli. De ble gift 1881 og var bosatt på plassen Dalen, senere i Kjose. I folketellingen 1900 bodde de på en del av gården Kokkersvold med eget bruksnummer(gnr 1, bnr 22).

Barn:

- **Nils**(f. 1884(?)) og død i USA ved en ulykke

- **Einar Amandus**(1888-1964)g.m. **Rakel** (f.1885)

2. **Anne Elise Nilsdatter Sundsaasen**(f. 24/8-1859, Sødholdt-eiet, døpt 18/9-1859 i Bamble kirke (att til Eidanger5/11-1861 og 19/9-1873) konfirmert Eidanger 17/11-1874 til 1941) gift i 26/11-1862 i Eidanger kirke med handelsmann(manefakturhandler) **Karl Eriksen Brevik**(f. 15/8-1857, Klep, Sortebogen), døpt 20/9-1857 i Bamble kirke og konfirmert i Bamble kirke 7/4-1872)

De ble gift i 1882. Ektemannen er også kalt handelsmann i Brevik Carl Andreas Eriksen fra Brevik. Han var sønn av Erich Tollefsen og Ingeborg Kristine Andersdatter). De ble senere skilt.

Barn:

- **Clara Elonore**(1885-1955) gift med **Josef Rogn**(1881-1963). Hun var født i Brevik der familien bodde i Storgaten.)

- **Sigrid**(1887-1912)

- **Gudrun**(1899-1951)

- **Erling** død som barn

- **Bjarne** død som barn

3. **Asle Nielsen Sundsaasen**(16/11(17/10?)-1861, Ørviktangen til 14/10-1933) gift 2/9-1887 med **Anne Marie Solli**(28/9-1866, Viersdalen til 6/4-1943)

De ble gift i 1887 der hun kalles Anna Marie Nilsdatter, datter av Nils Jacob Halvorsen Wiersdalen. Bosatt på Sundsaasen.

Barn:

- **Nils Aslesen**(1888 - 1974) gift med **Jenny Flogstad**(1892 - 1978).

- **Kornelius**(1889-1972) gift med **Kasbara Nicolay-sen**(f.1888). De bodde i Langangen og han bygget hus på vei til Fredheim.

- **Elias**(1891-1972) gift med **Amanda Hareide**(f. 1892)

- **Asta**(f. 1893) gift med **Anders Flogstad**(1890-1966), se over.

- **Ellen**(f.1898-1973)gift med **Albert Flotterød** (f.

4. **Elias(Mikal?)** (1861 død som barn 1864) Tvilling-bror til Asle.

5. **Kirsten Nilette Nielsen Sundsaasen**(f. 4/10-1864, Ørviktangen, døpt 30/10 1864 i Eidanger kirke til1934) gift 31/8-1883 i Eidanger kirke med trelasthandler, skogshandler, gårdbruker og handelsbetjent **Karl August Lunde, Oklungen**(1863, Lunde i Birkedal-1952). Han var sønn av Lars Andersen og Birthe Nilsdatter Siljan. Søsteren ble gift Nicolai Ebert(se under). De ble gift i 1883 der ektemannen kalles Karl August Larsen. De var bosatt på nordre Lunde(bnr 1). Vi finner dem begge i perioder i herredsstyret og Karl er nevnt på oppslag i bymarka i Porsgrunn for å ha hatt skjerp der. I bymarka var det også en sølvgruve, men gruvene ga ikke mye avkastning og ble lagt ned. I Herredstyret satt de bl.a. sammen med Sam Svensson gift Hanna Sundsaasen.

Ved Folketellingen i 1900 drev de og bodde på Haukeråse(Sætre), med Semmer Sundsaasen som gårdarbeider.

Barn:

- **Emma Berthea Karlsen Lunde**(f. 25/7-1885, Nordalsætra, døpt 23/8 1885 i Eidanger kirke til 1891)

- **Nelly Ludvikke Emilie Karlsen Lunde**(f. f. 30/10-1887, Lunde(i Eidanger), døpt 4/12 i Eidanger kirke til 1977) gift med **Knut Hareide**(f. 1880). Knut var fra Oslo og år 1900 telegrafist ved jernbanen, Aaklungen(Oklungen) stasjon.

- **Lava(Laura) Nik(c)oline(Nekka) Karlsen Lunde**(f. 4/41891, Lunde, døpt hjemme 21/4-1891 og stadfestet i kirken 10/5-1891 til1918). Hun døde ved lynnedslag i henne, hest og vogn under høyonning.

- **Lars Boie Karlsen Lunde**(f. 11/2-1893, Buer, døpt 19/3 i Eidanger kirke til1955) gift med **Olga Jacobsdatter Flogstad**(1894-1965). Barna til Lars og Olga var Maria(f. 1882), Nikoline(f. 1851) og Emma(f. 1884).

- **Karsten Kristoffer Karlsen Lunde**(f. 1896) gift med **Sigrd Kvestad**(f.1897)

det er også nevnt en Hulda Karlsen Lunde i Eidangerboka.

6. **Elias Nielsen Sundsaasen**(1866-1928) gift med **Lina(Nikoline) Johnson**(1873-1951), bosatt Wisconsin, USA. I 1880 finnes det kun en Lina Johnsen, Wisconsin. Hun hadde foreldre fra Norge, George 36 og Anna 30 med søsken, bosatt i Lacrosse og hun var født i Wisconsin.

Elias kom over til USA senere. Barna til Elias og Lina var:

- **Elenore**(f.1898) gift med **Walter Hansen**(f.1897-1961)

- **Clara**(f. 1901) gift med **Georg Stockwell**(1896-1961)

7. **Nicolai Eberhart Semmer Nielsen**(f. 9/11-1868, Ørviktangen, døpt 26/12 i Eidanger kirke til1948) gift 31/1-1903 i Eidanger kirke med **Hulda Nora (Mina) Andriette Larsdatter Lunde**(f. 9/6 - 1874, Lunde i Bjørkedalen døpt 6/9 (att 3/4-89), til 1967).

De er også kalt Nicolai Eberhart Semmer (eller Semmer Eberhart Nicolas Nilsen Sundsaasen) og Hulda Nora Andriette Larsdatter der hun var datter av Lars Andreassen Lunde og Birthe Nilsdatter Siljan. De var bosatt på Sundsaasen(Fredheim br nr 5).

Barn:

- **Emma Berthe Fredheim**(f. 24/8-1902, Sundsaasen, døpt 1/6 i Eidanger kirke) gift med murer **Ole Lie** (f. 1897,Gjerpen til 1980) . Han var murer.

- **Borgar Fredheim**(1906-1981, Langangen) gift med **Anne Marie (Maja) Aske**(1912-2002, Langangen) fra Brunlanes. Han tok navnet Fredheim. De har stor etterslekt.

8. **Hanna Mikaline(eller Nikoline) Nielsen Sundsaasen**(1870 -1947) gift med **Samuel Svensson**(1865 -1927)

De ble gift 1893. Han er sønn av Morten Svensson på Sundvollen under Halvarp som kom til Langangen fra Glemminge, Skåne, og likte Hassletrærne, da han var bødtker. Han ble gift Dina Olsen (f. Glemminge, Fredrikstad og av slekt fra Mørch slekt i Oslo og Øst/Vestfold)og reiste til USA. Sam ble så født i Chicago, og de kom tilbake og bygget vertshus, ishus, drev eksport av tømmer og hadde flere seilskip. Sam og Hanna de bosatte på Sundvolden. (Bruksnummer 6) og var meget sentral i utviklingen av bygda i mange år, med egen fergeforbindelse til Helgeroa og Brevik for å hente arbeidskraft til Langangen.

Barn:

- **Dagny**(1897-1977) gift 1ste gang med **Jacob Jacobsen**, han var fra Hærøya, der faren var reder. Dagny ble deretter med **Conrad Roald** ,Oslo opprinnelig fra Vestlandet. Bosatt i Oslo.

- **Solveig**(1897-1978) gift med **Mathias Sem**(1891-1971). Han var fra Sem/Rising i Gjerpen. De flyttet til Oslo da han ble teknisk sjef i Elkem. De beholdt huset "Solvang" i Langangen.

- **Morten**(12/8- 1898) gift med **Yvonne Laureau**(1897 i Paris-1975), De fortsatte driften av virksomheten i Langangen. Hennes franske vesen var et friskt pust i Langangen.

- **Erling**(1900-1946) gift med **Christine Hille**(f.1905). De drev Tøsse Mølle på Osterøy utenfor Bergen. Med etterkommere der.

- **Johnny**(1901-1950) gift med **Solveig Andersen Bråten**(f.1911)Bosatt i Langangen med stor familie i Porsgrunn.

- **Nils**(1903-1964) gift med **Sophie Rose**(1905-1968) Vallemysene og Nystand, Eidanger. Han var krigsseiler, og hun engelsk Jøde. Uten barn.

- *Gunvor*(1905 -1991) gift med *Asle Sundsaasen* (1912 -1989) Bosatt i Langangen der han var tømmerfløter.

9. *Eleonore Nik(c?)oline Nielsen Sundsaasen*(1873-1960) gift med *Abraham Nilsen Stamland*, Bergsbygda(1871-1927)

De ble gift 1892 og han kalles også gårdbruker Abraham Nilsen, sønn av Nils Abrahamsen Stamland. De ble bosatt på Stamland(gnr 37, brnr 2) der de ved folketellingen i 1900 bodde med hans far Nils Abraham (f. 1826)og moren Margrete Nilsen(f. 1836) med barna Trygve og Margy.

Barn:

- *Trygve Nikolai Stamland*(f. 25/11- 1893, Sundvold døpt 7/1-1894 i Eidanger kirke) gift 12/12-1915 med *Alma Jacobsdatter Flogstad*(f. 25/9-1895, Flogstad, døpt 25/10-1895 i Eidanger kirke).

- *Margy Emilie Stamland*(f. 8/12-1895, Stamland døpt 19/1-1896)) gift med *Trygve Langangen*(1894-1953)

- *Nils Viggo Stamland*(f. 1902) gift med *Hilborg Kokkersvold* (f. 1906)

- *Arthur Egil Stamland*(f.1905) gift med *Dagny Abrahamsen* (f. 1908)

- *Borgar Stamland* (f.31/10-1907) gift med *Nancy Pedersen*(f.8/5-1917)

10. *Kirsten Marie Nielsen Sundsaasen*(24/11-1874, Ørviktangen døpt Jan 1875 i Eidanger Kirke til1957) gift 2/4-1895 i Eidanger kirke med gårdbruker Nils A. Siljan, Bjerkedalen (f. 6/9-1866, døpt 2/10 i Eidanger kirke til1938).

Han kalles også gårdbruker Nils Andersen, sønn av Anders Nilsen Siljan og Inger Kristine Hansdatter. De ble bosatt på Nordre Stamland(brnr 5, Siljan). I følge folketellingen 1900 var bruket gnr 9 bnr 5, "Siljan".

Barn:

- *Anders Nilsen Siljan*(27/9-1895 til 1925) g.m. *Selma Wiersdalen*(1895-1944)

- *Ingrid Elfrida Siljan*(f. 25/9-1897, Siljan, døpt 24/10 i Eidanger kirke til 1982) gift 29/12-1917 i Eidanger kirke med *Johan Anton Jacobsen Buer* (f. 5/4-1892, Kvelle(Hedrum) døpt 10/7-1892 i Eidanger kirke til 1967). Han var snekker ved NSB, de bodde i Eidanger og hans foreldre var Jacob Gundersen Buer og Inger Johanne Pedersen.

- *Hjordis Nilsdatter Siljan*(f. 19/10-1899 til1967) gift med *Hans Hogstad*(1897-1949)

- *Ragna Siljan*(f. 17/9-1901, Siljan, døpt 27/10 i Eidanger kirke til1923), Ugift.

- *Nils V(W)ilhelm Siljan*(f. 23/11-1903, Siljan døpt 17/1-1904, i Eidanger kirke til1934) gift med *Signe Hegna*(f. 24/3-1901, Hegna, døpt 8/4-1901 i Eidanger kirke). Hun var datter av Martin Halvorsen Hegna(f. 1882) og Petra Katrine Tveten (f. 1871).

- *Sverre Siljan*(f. 22/5-1905) gift med *Dagny Sørlie*(f. 1908)

- *Nils Siljan*(f. 30/6-1915, Siljan, døpt 5/9 i Eidanger kirke) gift med *Elvira Svendsen*(f. 1908).

I tillegg bodde Anders N. Siljan(f 1820) og An-

na Margrete (f 1864) på gården med hjelpere Anders Selmer Severinsen(f. 1882), Kristian Johnsen(f. 1856) og Gro Eivinsdatter(f. 1871).

11. *Nilia Jørgine*(1877-1882)

12. *Amanda Tolvine Nielsen Sundsaasen*(f. 13/2-1881, Sundsaasen døpt 10/4 ,Eidanger kirke til 1970) gift 19/5-1903 i Eidanger kirke med landhandler *Simon Jacobsen Bjerketveit*(23/2-1873 døpt 14/4(?) til1947) fra Røe i Bergsbygda. Simon var kjøpmann, sønn av gårdbruker Jacob Simonsen Bjerketveit og Inger Margrethe Pedersdatter. De ble bosatt på Rørarød(brn 2). I folketellingen i 1900 drev Simon landhandel med sin søster Anna Bjerketvedt(f. 1879) som betjent. Hun ble senere gift kjøpmann Erik Skoe i Porsgrunn. Amanda var år 1900 handelsbetjent hos Samuel Svensson i Langangen.

Barn:

- *Ranveig*(f. 27/3-1904, Braaten, døpt 23/5 i Eidanger kirke) gift 1929 med *Alf Moe*(1898(Hedrum)-1966) sønn av Nils og Olga Moe. De var bosatt på Nystrand.

- *Elfrid*(f. 25/12-1905, Rørarød, døpt 25/3 i Eidanger kirke) gift med *Carl Normann Berg*(1905 i Amerika-1961). De emigrerte til Venezuela og kom senere til Bergsbygda. Carl var sønn av John Berg og Nina Sørbo, fra Skien)

- *Sigurd Bjerketveit* (f. 26/7-1908, Rørarød, døpt 20/9 i Eidanger kirke) gift med *Lydia Jacobsen* (f. 7/5-1916 Øen i Brevik, døpt 3/9 i Brevik kirke) Bosted Rørarød. Uten barn. Lydia er datter av sjømann Nils Kristian Jacobsen(f. 1886) og Alma Marie Lundkvist(f 1889).

- *Ingrid(Inge)*(f. 28/2-1913, Røra, døpt 4/5 i Eidanger kirke) gift med *Gunnar Sundt* (f.1914, Verne Kloster i Rygge da de bodde ved Ekeby planteskole ved klostret). Han var sønn av Inggard og Alfild Sundt.

- *Gunlaug*(f. 30/10-1917, Røra, døpt 18/11-1917 i Eidanger kirke) gift med *Olav Borgen*(f.1913, Sauherad, bosted Akkerhaugen, Sauherrad). Olav er sønn av Kristian og Ragna Bogen.

- *Hermod Bjerketveit* (f. 29/6-1926, Bergsbygda, døpt 19/10-1926 i Eidanger kirke) gift med *Ingrid Hagen* (f.1930, Siljan). Han var forstmann hos Treschow. De bodde i Siljan. Hun var datter av Johannes og Kari Haugen.

Nils Aselesen og barna, er beskrevet i "Norske gårdsbruk", og "Eidanger gårds og brukshistorie" om Sundsaasengården og han satt i Herredstyre tilsammen i 6 perioder. Fra 1882 til 1893.

Hvor kom Nils og Elen fra?

De var begge født i Bamble. Hun kom fra gården Rogn der vi på gården eller i området rundt, finner hennes slektninger meget langt tilbake i stort antall. Hennes foreldre var Elias Nielsen Rogn(f. 1802, Rogn) og Anne Maria Hansdatter(1807-1878). Foruten far Bamble forfølger vi i disse dager deler av familien tilbake til Sannidal og Gjerstad. Nils Aslesen hadde foreldrene Asle Nielsen Bjerkeseth(1794-1847) og Marthe Svensdatter(1793-1880) og bodde på gården Skaugen ved Høn. Hennes foreldre var Sven Burvolden Hafrager gift med Margit Arnoldsdatter Bjordammen. Da nærmer vi oss igjen Kragerøs eldste tider. Hans far var Nils Alesen Bjerkeseth(1763/4-1836) gift Margit Aanesdatter(1769-1833) og nå er vi lengre inn i Bamble. Denne Nils Aslesen er antagelig sønn av Asle Kjetilssøn og Hæge Aanundsdat-

ter(1749-1836(?)) i Vinje i indre Telemark og navnet Asle er sannsynligvis knyttet til gården Aslestad i Fyresdal som deler av familien måtte forlate. Årsaken til at familien beholdt navnet Asle så sterkt kan være historisk betinget. I USA finner vi mange som reiste fra eks Bamble og Vinje og mange beholdt en tid navnet Asle. Gården Vinje i Bamble kan også tyde på slektskap med Vinje i indre Telemark.

Men dette vil jeg komme tilbake til om jeg får kommentarer. Først fremlegges overnevnte for debatt og gir forhåpentligvis kommentarer som kan utvikle denne slektsbeskrivelsen.

Takk til Helge Henriksen, Gjerstad, familien Åsetre, Jørn Olsen og Ingrid Langangen (Abrahamsen) og andre i Grenland Ættehistorielag for assistanse.

Dette er familien Sundaasen på gården med samme navn i Langangen ca 1897.

Fra venstre bak er Asle Sundaasen med datter Asta og kone Anna. Sigrid og Gudrun og Elise Eriksen. Deretter Einar, Karl, Martine og Nils Solli. Abraham Stamland med sønnen Trygve foran kona Elonore med datter Margy på fanget. Så Nils Siljan, bak kona Marie og sønnen Anders.

Foran fra venstre: Elias, Kornelius og Nils(Asle og Annas sønner) Nicolay Eberhard Simmer. Amanda Bjerketvedt. Nils og Elin Sundaasen. Karl Lunde med sønnen Lars, hans kone Kirsten med sønnen Karsten. Foran i hvit kjole er Nekka og Nelly(med hvit krave). Helt til Høyre er Samuel Svensson med kona Hanna og døtrene Solveig(på fanget) og Dagny.

CECILIA NILSDATTER, EN NØTT SOM ENDELIG LOT SEG KNEKKE.

Av Hans Mathisen

Alle som driver med slektsgranskning kjenner til hvordan det er "å møte veggen". En slik opplevelse har min kone Ellen og jeg hatt når det gjelder en av hennes tippoldemødre. Stor var derfor vår glede da vi i begynnelsen av januar i år, etter flere års resultatløs leting, faktisk klarte å løse problemet. Nå har vi fått lyst til å dele våre erfaringer med bladets lesere (men vi lover å gi dere kortversjonen!).

Vi fant raskt ut at hun het Cecilia Nilsdatter og at hun giftet seg, angivelig 33 år gammel, i Nykirken i Bergen 03.09.1817 med Otto Tøgersen fra Nystølen under Bjerk i Jostedalen i Sogn og Fjordane. Men dessverre var ikke hennes far navngitt ved vielsen hennes. Heller ikke sto det noe i kirkeboken om hennes fødested. Forlovernes navn sa oss heller ingenting. Vi fant imidlertid nokså greit ut at Cecilia døde i Bergen i 1839 og ble begravet 09.02. Hennes alder ble da angitt til 58 år. Hun ble følgelig født omkring 1781-84, men vi fant henne ikke døpt i Bergen.

En innledende gjennomgang av Cecilias og Ottos barns faddere ga oss dessverre heller ingen holdepunkter, bortsett fra en sterk støtte til vår tro på at Cecilia, i likhet med sin ektemann, sannsynligvis var kommet relativt langveis fra til Bergen.

Vi gikk derefter igang med å lete fram, vesentlig i folketellingen for 1801, alle av passende alder og med noenlunde likelydende navn til Cecilia for nærmest hele Vestlandet. Dette alene var ingen liten jobb, blant annet fordi Cecilia kan skrives (og ble også skrevet!) på et meget stort antall måter. Om man begrenser seg til de 4 første bokstavene i navnet, finns det likevel hele 16 skrivemåter, idet begge c-ene kan byttes ut med s og begge vokalene kan være e eller i.

Denne gjennomgangen ga oss et antall "kandidater", som vi så i tur og orden har kunnet forkaste som uaktuelle. Enten fordi det lot seg konstatere at de ikke vokste opp, fordi de giftet seg med en annen enn Otto Tøgersen Bjerk, eller fordi de ble funnet å ha dødd ugift.

Etterhvert var vi gått helt tomme for ideer til nye steder å lete eller nye måter å angripe problemet på. Selv hadde jeg nærmest gitt opp noengang å finne Cecilias opphav og forsonet meg med at så langt, men ikke lenger, kunne min kones anetavle fylles ut.

Men Ellen ville ikke gi seg. Hun begynte systematisk å bla gjennom alle kirkebøker fra Vestlandet som vi

etterhvert fikk i huset (bestilt med helt andre formål enn søk etter Cecilia). Hun så da etter noen med et lignende navn til Cecilia Nilsdatter blant døpte i årene omkring 1781-84 pluss-minus noen år, i håp om at vi kunne ha oversett noen i folketellingen fra 1801. Under dette arbeidet, som jeg må innrømme jeg fant temmelig håpløst, noterte hun seg, blant mange andre, også en *Sitzele* Nilsdatter, døpt i Gloppen i Sogn og Fjordane 12.01.1783, som datter av Nils Jacobsen Gåsemyr og hustru Marthe Gabrielsdatter. Hun ble også funnet konfirmert i Gloppen i 1798, så hun vokste altså opp. Navnet var da skrevet som *Citcele*. Men kunne Sitzele/Citcele være stavevarianter av Cecilia? Det virket mer rimelig, syntes vi, at Sitzele var det samme som Sidsel. Men Ellen noterte altså likevel denne jentas dåp og konfirmasjon på et stykke kladdepapir, og der ble det stående, bortglemt og bortgjemt, i mange måneder.

I begynnelsen av januar i år fant Ellen dette kladdepapiret frem igjen, og vi gikk inn på folketellingen fra 1801 for Gloppen for å se om denne Sitzele fortsatt lot seg gjenfinne der. Vi søkte på morens navn, Marthe Gabrielsdatter, og henne fant vi faktisk, riktignok ikke lenger på Gåsemyr, der hun bodde da Sitzele ble født i 1783, men på Fosseim. Hun var i 1801 i sitt 2. ekteskap og hennes nye mann het Peder Nilsen. Med ham hadde hun i 1801 de 4 barna Nils, 14 år, Lisbeth, 10, Gabriel, 4, og David, 2. I tillegg var oppført en "Cicilia Nilsdtr., Hendes datter, 3 år (!), ugift". Det virket jo ganske rart at Marthe skulle kunne ha fått et barn med en Nils innimellom de to barna Gabriel og David! Det simpelthen måtte være en gal aldersangivelse. Cicilia Nilsdtr. kunne ikke være noen annen enn Sitzele/Citcele, født 1783 i Marthes første ekteskap!

I Digitalarkivet fant vi at Marthe Gabrielsdatter, som enke, giftet seg i Gloppen 07.01.1787 med Ungkarl og soldat Peder Nielssen Fosseim. Så hennes første mann må være død en gang mellom 1783 og 1787.

Vi la så ut et spørsmål om hjelp på Digitalarkivets debattforum. Der spurte vi bl.a. om noen kunne bekrefte eller avkrefte at Sitzele/Citcele kunne være varianter av Cecilia og om noen visste hvorvidt Sitzele giftet seg i Gloppen, døde ugift eller om hun kanskje flyttet til Bergen? Og vi fikk nesten øyeblikkelig svar fra en slektsgransker med god kjennskap til Gloppen, som uten videre kunne bekrefte at Sitzele og Cecilia var samme navn og at "vår" Sitzele ikke opptre i Gloppen etter 1801, så hun kunne meget vel tenkes å

ha flyttet derfra. Dette var jo unektelig oppmuntrende! Men dessuten opplyste vedkommende at to av Cecilias halvsøsken, David og Jacob Pedersønner, også flyttet til Bergen og kanskje kunne finnes blant fadderne til Cecilia og Otto Tøgersen Bjerks barn, noe som i så fall ville styrke teorien om at Sitzele virkelig kunne være "vår" Cecilia, Ellens tippoldemor.

Cecilia og Otto døde 6 barn i Domkirken i Bergen i årene 1818-1829, og vi hadde tidligere notert oss fadderne for 5 av dem. Og blant fadderne til barn nr. 3, Tyge Olai, døpt 09.09.1821, finnes bl.a. en Bødkerkone Elisabeth Pedersd. og en ugift Arbeidsmand Jacob Pedersen, begge med adressen 9. rode, hus nr.35. Dette er faktisk samme adresse som Cecilia og Otto hadde i Bergen! Det synes etter dette svært sannsynlig at denne Jacob Pedersen er en av Cecilias halvsøsken fra Fosseim i Gloppen. Men Jacob hadde også en søster Lisbeth, 10 år i 1801. Det er nærliggende å slutte at hun er identisk med fadderen Elisabeth Pedersdatter. Hva ville være mer naturlig enn at Cecilias halvsøsken fikk husrom hos henne, i det min-

ste den første tiden etter at de var kommet til Bergen?

Vi søkte også i DA etter mulige vielser for Cecilias halvsøsken, og vi fant at ungkar og bødkerdreng David, født i Nordfjord, 27 år gammel, giftet seg 16.04.1826 i Domkirken i Bergen med pike Margrethe Andersdatter, født i Christiania, 34 år gammel. Og i DA, blant døpte i Bergen, fant vi at dette paret fikk 4 barn i årene 1826-1835, og ved de to første barnas dåp bodde også denne familien på adressen 9-35! Videre fant vi at en Elisabeth Pedersdtr. Gaasemyhr giftet seg 12.09.1819 i Korskirken i Bergen med Ole Nielsen og døde 4 barn i årene 1822-1829.

Da gjensto bare, for "godt måls skyld", å undersøke om Cecilia og/eller Otto var faddere for noen av David Pedersens og/eller Elisabeth Pedersdatters 8 barn. Og det var de faktisk flere ganger!

Konklusjon: Internet er svært bra for slektsgranskere. Men uten stahet og fantasi kommer du likevel ingen vei!

NÅ KAN DU LETE I 4000 PRESTEATTESTER FRA BAMBLE.

Som vi har nevnt tidligere, driver laget filming av kildemateriale på Statsarkivet på Kongsberg. I fjor høst og i vinter har vi gjort ferdig alle presteattestene for Bamble.

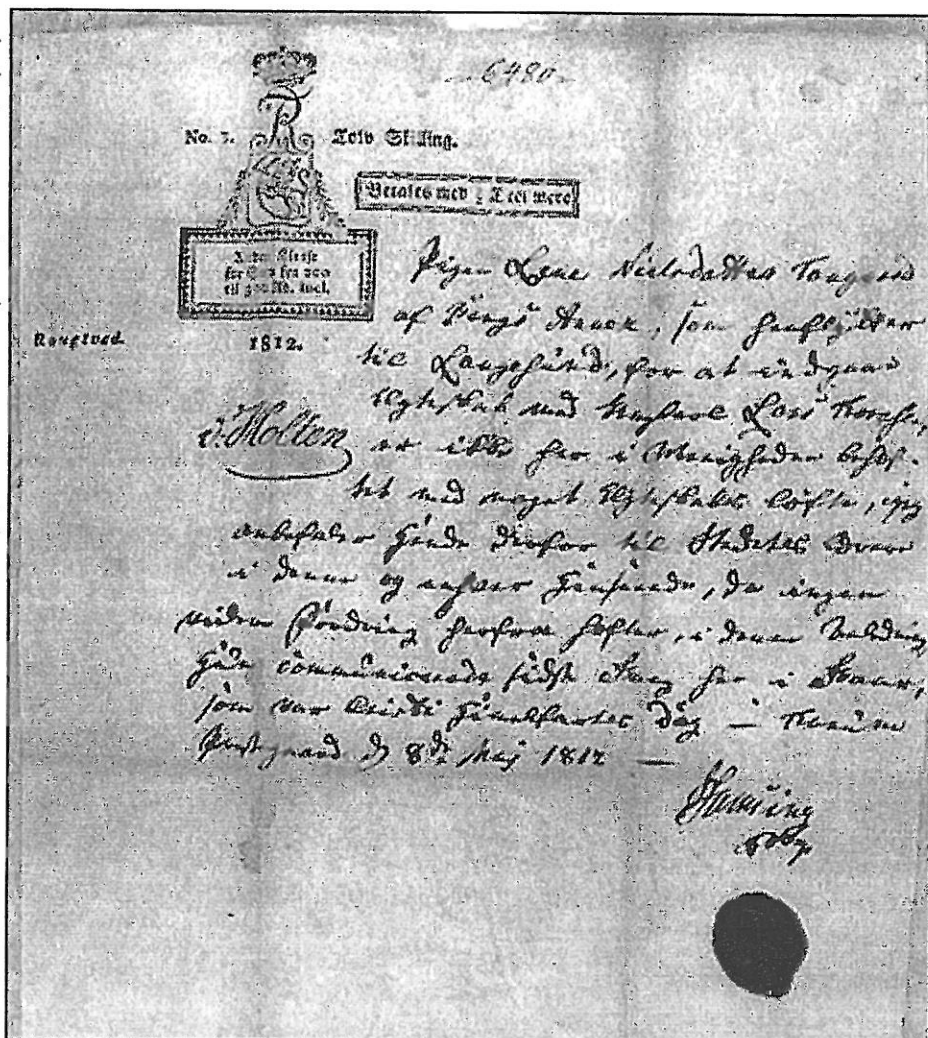
Serien besto av 15 arkivbokser som utgjorde noe sånt som 4000 attester. Attestene dekker perioden fra 1779 til 1918 og du finner bl. a. innflyttingsattester, giftemålsattester etc.

Det har blitt 6 turer til arkivet, pluss all redigeringen av bildene i ettertid. Nå blir det en pause før vi starter på neste.

Attestene har blitt lagt på cd som vanlig, og den blir satt i arkivet til utlån.

Dersom noen ønsker å ha cd'n selv, kan den også kjøpes. Prisen er kr 200,-.

Ta kontakt med formannen.

Segl som illustrasjon til slektshistorien – med eksempler fra Grenland.

Av Hans Cappelen

Mange som skriver om slekt og personer fra 16-1700-tallene, bruker ikke segl som illustrasjoner. Dette til tross for at et seglbilde kan passe godt til å bryte opp en ensformig tekst. Fra denne tidsperioden er det ofte sparsomt med illustrasjoner. Ikke mange portretter og bilder er bevart. Derimot finnes det mengder av segl festet på dokumenter. Rundt om i arkivene er det hopetall som ennå ikke er undersøkt nærmere. Bare noen få er avtegnet – som seglene i Bambles bygdebok. Fortsatt venter de fleste seglene på å bli tatt fram, gransket og gjengitt på trykk

Hanns Brevigh 1617

”Segl” er avtrykk av signeter som var enten et stempel, et lite vedheng til et urkjede eller en signetring. Fra Gjerpen kjenner vi minst én signetring med bumerke og initialer (for Jens Hansen Ballestad d. 1844). Signetavtrykkene ble presset inn i en voksklump i tiden fra middelalderen og til litt inn på 1600-tallet. Deretter er de stemplet på et papirstykke over et lag voks, og senere direkte ned i rød eller svart brevlakk.

Et signet og et segl var en høyst personlig ting som ble brukt sammen med, eller i stedet for en persons underskrift. Segl ble derfor satt på viktige dokumenter, så som vitneprov og erklæringer, søknader, brev, skjøter og kontrakter. Vi har ikke bare segl fra embetsmenn og handelsstand. Også håndverkere, skippere og bønder brukte segl. Adskillige av de seglene som fortsatt er bevart, er fra bønder som gjorde tjeneste som lagrettemenn.

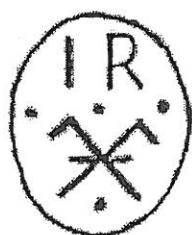
Hva kan vi se i seglene? Først og fremst ser vi initialene, dvs. forbokstavene i fornavnet og i farens fornavn, samt bokstaven S for å markere /sen/son/sønn. For eksempel bokstavene C C S for bonden Christen Claussøn. Initialene utgjør vanligvis en mindre del av seglbildet, unntatt i monogramseglene der selve bokstavene er det viktigste.

Hovedinnholdet i seglene, dvs. det sentrale motivet, er vanligvis et av de følgende

- Et bumerke
- Et monogram
- En allegori eller annet symbol
- Et våpenskjold

Det er veldig mye vi kan si om alle disse seglmotivene og deres undergrupper, bl.a. alder, opprinnelse, utviklingslinjer, utbredelse osv. Her skal jeg bare ta fram litt generelt og typisk. Jeg har selv sett eksempler på alle disse kategoriene i segl som kommer fra grenlandsområdet på 16-1700-tallene; dels i originalsegl, dels i tegninger fra bøker.

Hvorfor ta opp seglene til nærmere granskning? De har jo sin egenverdi som vitnesbyrd om en fjern tid. Flere av seglene kan også komme til nytte i slekts- og stedsgranskning. Det hender at motivene kan fortelle oss litt om signeteierens verden, ideer, påvirkninger m.m. Ser vi på flere segl under ett, kan det vise seg at de ligner hverandre. Da kan de kanskje fortelle noe om slektsforhold, naboskap, yrke m.m. Dessuten kan seglenes formgivning vise signetgravørens faglige dyktighet, samt hvilken kvalitet som signeteieren ville ha i sitt personlige segl. Vi ser også de skiftende moter og stilretninger i utformingen av seglene.

Isach Rasmussen
Lerstang 1695

Bumerkesegl

Det karakteristiske for bumerker er at de er kjennetegn som består av enkle streker uten bestemte farger. De var enkle strekmotiver fordi de skulle kunne bli skåret inn, hugget, risset eller tegnet fort av en utrenet hånd. De enkle strekene kan være så mangt: i ett og samme bumerke kan strekene være rette, buede og små prikker. Andre bumerker kan ha bare en eneste strek som motiv, men da med eiernes initialer øverst i seglbildet.

En del gamle bumerker er dannet av runer. De fleste andre bumerkene ligner mer eller mindre på runer, men kan ha en helt annen opprinnelse – for eksempel kors (bonden Christen Claussøn på Finmark, Bamble, segl 1742), femkantet stjerne /”pentagram” (bonden Tor Haraldssøn på Mo, Bamble, segl 1723). En ikke uvanlig, men særegen figur, kan ligne litt på en sløyfe eller en knute. Figuren har tre trekanter med spissene

samlet i midten: . Dette er kjent fra flere land og tidsperioder. Figuren i flere varianter ble brukt bl.a. av lagrettemannen Amund Rugtvet, Bamble, i segl 1602, bonden Anders Bø, Gjerpen, i segl 1605, og bonden Niels Follaug, Gjerpen, med håndtegnet merke i 1685.

Svært mange bumerker har én eller to streker som hovedmotiv, med tilføyelse av én eller flere kortere streker som bifigurer. Ved å legge til eller trekke fra korte streker, ble det skapt et høyt antall varianter over samme grunnform. Særlig er det mange slike varianter av det X-formede krysset ("andreaskorset"). Varianter har også

den beslektede figuren som vi kaller "timeglasset". Den tilsvarer den gamle runen for D:

Varianter er

Gjord Lerstang 1591

Bumerke av denne typen hadde Gjerd Lerstang, Eidanger 1591, Simen Dyresen, Gjerpen 1601, bl.a. lagrettemennene Christen Stamland, Stouff Schielsvig og Rolff Gundekløff i Eidanger, samt flere andre bønder i Gjerpen og Bamble.

I denne gruppen kan vi også sette hakekorset. Det var populært i gammel tid, før noen ennå hadde hørt om nazismen. Vi har et hakekors med tilleggstreker i segl fra 1591 for lagrettemann Orm Jonsson på Vinje, Bamble. I et segl fra 1731 brukte Tollef Gislessøn på den samme gården, et segl med et hakekors der de små hakene er fjernet på to av korsarmene. Nokså tilsvarende figurer er det mange andre som har brukt, bl.a. lagrettemannen Rasmus Lerstang i segl 1628 og flere i hans slekt på 16-1700-tallene.

Det er ikke sjelden at vi kan følge utviklingen av et bumerke med varianter, fra en generasjon til den neste. Andre ganger ser vi fellestrekk i bumerker hos eierne av en gård og innenfor samme område - uten at de er i slekt. Det er altså ikke slik at bumerkene konsekvent følger en gård eller en slekt, så vi må være forsiktige med å trekke slutninger bare fra likhet mellom bumerker.

Veldig ofte er bumerkene plassert inne i en skjoldformet innramming. Likevel blir de ikke våpenmerker av den grunn, fordi de mest ligner strekfigurer. De er ikke ment som flatefigurer som kan fargelegges, og er derfor ikke heraldiske våpenfigurer.

Det er mest bønder og håndverkere som bruker bumerkene, men bumerkesegl ble brukt også av prester, andre embetsmenn og handelsfolk. Svært mange av figurene i bumerker har en eldgammel utviklingshistorie, som kan være eldre enn våpenfigurene.

Utenom seglene er bumerker bevart også på noen gjenstander, bl.a. et sølvbeger. Utenfor Grenland kjenner jeg til bumerker på prekestol og gravsteiner, samt innrisset på vegger i stavkirker.

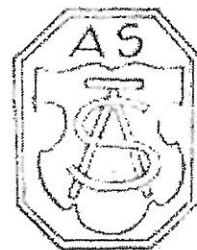
Monogramsegl

Et "monogram" er eiernes forbokstaver, og de kan være sentralmotivet i segl. Bokstavene kan ha flotte slyngninger - noen ganger som dobbeltmonogram. Da kaller vi dem også "speilmonogram", fordi bokstavene er gjentatt og speilvendt. Kongenes monogrammer var ofte av denne typen på mynter, faner, trykte forordninger osv. Speilmonogrammene ble populære hos mange, som for eksempel stamfaren til slekten Wesseltoft i Skien, kjøpmannen Simon Jørgensen, med et sammensatt, dobbelt sett av bokstavene S J W i segl fra 1708. Et annet eksempel er speilmonogrammet til skienkjøpmannen Joachim Adtzlew i segl fra 1761.

Hans Tvetten 1697

Når seglets motiv er bokstaver som er helt enkle streker, inngår de i gruppen bumerker. Vi kan dessuten se mange segl med initialer som er flettet sammen til én figur som et bumerke. Utformingen av bokstaver kan være så forskjellig: fra noen få streker risset inn, til de rene kunstverker omhyggelig gravert i seglet. De forseggjorte bokstavkombinasjonene er mest vanlige på 1700-tallet og inn på 1800-tallet.

Anders Nenneset 1655

Etter modeller fra fyrste og adel, hadde noen bønder og byborgere flotte kroner over

sine monogrammer. Det virker som kronene er ment som pynt og ikke for å vitne om adel og rang. Kronene består av en kronring og fra den stikker det opp blader og/eller perler. For eksempel hadde bondelensmannen Peder Isachsen Mellum på Mælum et segl i 1788 med sitt monogram satt inn i rokokkoens skråstilte "kartusj". På toppen av denne står det en krone som har tre store blad og to perler mellom dem. Fordi kronen ikke har bøyler som i kongekronene, kaller vi den for en "åpen krone". Kroner med bøyler har jeg ikke sett hos privatfolk.

Sammen med monogrammene som hovedmotiv, kan det være bifigurer som blomster, planter, trær, fjelltopper og skjell. Monogrammer kan stå inne i forskjellige slags skjoldformer.

Monogramseglene var i bruk hos alle samfunnslag og ble brukt bl.a. inngravert på sølv og glass, for eksempel et par glassbegre fra 1744 med speilmonogrammet til kjøpmannen Kjeld Jensen (Trough) i Skien.

Allegoriske og symbolske seglmotiver

Jeg bruker klassifikasjonen "allegorier" og "symboler" om disse seglmotivene. Jeg innrømmer likevel at det ikke alltid er lett å se om vi har å gjøre med en allegori, dvs. et bilde på en høytflygende ide, et ideal, moralsk formaning og lignende. Seglbildets figur kan være et symbol for noe, eller bare en figur uten noen særskilt betydning.

Nils Hansen Grasmyr 1755

Gjennom hele 1700-tallet ble det gravert segl med forskjellige slag figurer fra virkelighetens eller fantasiens verden. Seglene kunne ha en nokså enkel figur som en tresko, eller de kunne ha mer sammensatte motiver. Ja, noen ganger har de et helt landskapsbilde. Mange motiver er klart symbolske. Vi har bønders segl med et overflødhetshorn (Anders Rougtvet, Solum, segl 1788), to økser i kryss (Alf Jenssøn på Garstad, Bamble, segl 1732) eller hammer og hakke i kryss (lagrettemann Faltin Venstøp, Gjerpen 1687). En lege har bl.a. en vinget stav i seglet (Daniel Høffding, Skien, segl 1803), en sogneprest har en drikkekalk (Jens Thomassen, Eidanger ca. 1630) og en kapellan har en svevende engel (Ludvig Albertsen Blehr, Skien).

Hva betyr tre planter med stengler som er føyd sammen nederst? Det er brukt bl.a. av bonden Daniel Mikkelsen på Åby, Bamble, i segl 1789. Trolig er dette motivet beslektet med den allegoriske framstillingen der tre blomster vokser opp fra et dødninghode (det skal minne oss om livet etter døden), som vi ser i bamble-lensmannen Otte Danielssøn Paasches segl fra år 1700. En fugl på en kvist står i mange segl, så som i seglet til bonden Sven Sørensen på Fossing, Bamble i 1737. Den kan symbolisere flere ting. Vi vet ikke alltid hva meningen har vært bak en symbolsk figur, for eksempel en skippers segl med en flott løve stående opprett på bakbeina, uten initialer eller andre tillegg (Hans Gregersen Winther, Skien, segl 1708).

Fra siste del av 1600-tallet var det de religiøse symbolene som var mest i skuddet, mens det på 1700-tallet oftest var prester som brukte disse motivene. På 1800-tallet blir det færre symboler og mer vanlig med bare monogrammer i seglene. Ellers er allegoriene og symbolene vanligvis stilt sammen med eierens initialer i seglene. Noen ganger er gårdsnavnets initial også med, så som bokstavene S S S F for Sven Sørensen Fossing.

Otte Paasche 1 jul 1701

De religiøse symbolene er velkjente fra kirkeveggene og en omfattende litteratur om emnet.

Våpensegl

Segl med våpenmerker er bevart fra mange andre enn bare de få adelige personene som har befunnet seg i Grenland. Flere embetsmenn og brukseiere brukte våpensegl i seglene, og vi har våpensegl fra handelsfolk, skippere, håndverkere og bønder.

Det særpregede med et våpensegl er at figurene er flatefigurer som kan fargelegges. Alle våpen skal ha minst to farger. Som hovedregel skal de lyse fargene (gull/gult og sølv/hvitt) stå i kontrast til de mørke (rødt, blått, grønt eller

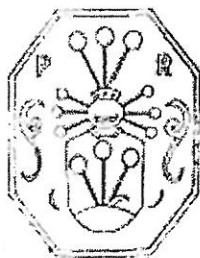

Fogden Kammerråd
Andreas Rougtvedt

svart). I ensfargede segl kan vi imidlertid ikke se våpnenes to farger, hvis de da ikke er blitt gravert som skraveringer etter et visst system.

Våpenmerkene er normalt plassert i et skjold, men et merke kan også være frittstående. Skjoldet har ofte en hjelm på øvre skjoldkant uten at den skal bety verken ridderskap eller adel. Fra hjelmen henger det ned et oppfликт hjelmklede - vanligvis formet som akantusslyngninger. Oppe på hjelmens isse står det et eget hjelmtegn, som kan være samme figur som i skjoldet eller noe annet. Ikke alle våpenskjold har alt dette, fordi noen består bare av et skjold med skjoldmerke.

Våpenfigurene kan være geometriske inndelinger av skjoldflaten (for eksempel striper, "bjelker", for Bjelke), korsformer (for eksempel Hagerup) og lignende. De fleste figurene er dyr (som hest for Rytter), fisker (lange for Lange), fugler (århane for Hørby), planter (liljer for Deichmann), himmellegemer (stjerner for Kløcker), byggverk (hus for Holmboe), gjenstander (pil for Rasch) osv. Figurene skal kunne avbildes som fargeflater og være egnet til å danne kjennetegn som kan sees på avstand eller i lite format.

Peder Rasmussen 1651

Vi har våpenfigurer som ligger nær de andre kategoriene av seglbilder, for eksempel tre blomster (segl 1651 fra fogden Peder Rasmussen, Bamble), eller en stående, kortbenet fugl (segl 1682 fra fogden Jørgen Jørgensøn Riber, Bamble). Grensetilfeller mellom bumerker og våpen har vi flere av, for eksempel et skjold med en S-formet figur rundt en stolpe, i segl fra 1624 og 1628 (tingsvitne på Rising, Gjerpen) for bonden og lagrettemannen Jon Sørensen på Sortedal, Bamble. Grener av embetsslekten Selmer har et lignende våpenmotiv. Hos begge er nok S hentet fra navnet, mens I står for et fornavn. Staven med en slange rundt, er for øvrig et motiv fra antikken, for eksempel legenes "æskulapstav" og handelens "merkurstav".

Eksotiske figurer i våpenskjold er slikt som en linnorm med flaggermusvinger og bakkroppen i en kvæl (slekten Aall), tre avrevne griffhoder (Flood) og et kamelhode (Wright). Nærmest en allegorisk figur er den nakne kvinnefiguren Fortuna, som er hentet fra antikkens forestillingsverden. Hun symboliserer lykke og sjøfart, står på en kule og holder et skipsseil over hodet. Vi ser henne som skjoldmerke fra 1731 i seglet til skipperen Bent Iversson Tisted, Skien - han hadde også ført to skuter med navnet "Fortuna". Samme figur uten skjold hadde sorenskriveren Christian Gabrielsen, i segl fra 1685 og 1687.

Just Wright

Et rent kristent motiv er lammet med korsfanen (Guds lam/ "Agnus Dei") som vi ser i skienslekten Forbechs skjold. Våpen kan også ha jordnære og hverdagslige motiver som tre eikenøtter (peker opp hos general Johan Arnold, Borgestad, og er nedvendte i slekten Vauvert), tre fjell (Bratsbergs amtmann Christian Berghs segl 1728), en avkuttet og avhogd trestamme (presten Niels Bastiansen Stabel i Holla, segl 1723), og en vannpost (forvalter Henrik Post, Fossum, segl 1629, og presten Isaach Post, Bø, segl 1700).

Flere av disse motivene er såkalt "talende" våpen som gir en enkel illustrasjon av navnet. Andre slike navnebruser er slekten Barnholdts bjørn mot et tre, Monrads måne og hjul samt Thranes stående trane.

Våpenskjold finner vi i Grenland bl.a. malt, støpt og inngravert på gjenstander, utskåret på maleriramme og portfylling, på veggene i Solum og Mælum kirker, på kirke- og gravutstyr m.m.

Litteraturhenvisninger

Bumerker

Ivar Seierstad: Skiens Historie, bind 1, Skien 1958, side 149.

C. S. Schilbred: Bygdebok for Bamble, bind 1, Oslo 1968 (opp til flere segl for hver gård, også monogrammer, symboler og våpenskjold)

Terje Christensen: Gjerpen bygds historie, bind 1, side 291, 331, 371, 375 og 377
Bind 2, side 246 og 295.

Harald Hals: Eidanger bygdehistorie, bind 1, Eidanger 1968, side 189, 219, 232-239 og 241

L. Strømme: Bumerke fra Sunnmøre, Oslo 1943 (ca 7500 bumerker fra tiden 1500-1800)

Hans Cappelen: Bumerker i Norge. En oversikt. Oslo 2001. Gjengitt på internett www.cappelen-krefting.no under sidene Heraldikk og flagg

Monogramsegl

Hans Cappelen: Monogramsegl og slektspapirer fra Grenland, Norsk Slekthistorisk Tidsskrift 35 (1995): 66-79.

Våpenavbildninger:

C. M. Munthe: Norske slektsmerker, Norsk Slekthistorisk Tidsskrift, I, Oslo 1928

Hans Krag: Norsk heraldisk mønstring 1699-1730, Kristiansand 1955 (bind I embetsmenn fra hele landet, og bind II bønder fra Osloregionen).

Hugo Hiorthøy,
Skien 1772

Hans Cappelen: Norske slektsvåpen, Oslo 1969 (2. opplag 1976). (Våpen fra hele landet)

Hans Cappelen: Våpensegl og slektspapirer fra Skiens-distriktet, Norsk Slekthistorisk Tidsskrift 35 (1996): 445-463

H. Nissen og M. Aase: Segl i Universitetsbiblioteket i Trondheim, Trondheim 1990.

Sven T. Achen: Danske adelsvåbener, København 1973 (også dansk-norske embetsmenn og noen norske slekter)

Beskrivelser av våpensegl

H. L. Løvenskiold: Heraldisk nøkkel, Oslo 1978 (beskriver våpenskjold i riksarkivets seglsamlinger)

SENSOMMERTUR TIL AMSTERDAM?

Som nevnt på vårt forrige utvidede møte, håper vi å kunne arrangere en medlemstur for Grenland Ættehistorielag dette året. Vi legger turen til Amsterdam, trolig en langhelg torsdag til søndag i september.

På møtet torsdag 21. mars vil vårt medlem Fokke van der Meer, som er meget godt kjent i Amsterdam, og som skal være vår guide på en eventuell tur, fortelle om noe av det Amsterdam har å by på. Han vil bl.a. bruke internett under presentasjonen.

DIGIBOK / TRYKKING AV EGEN BOK

Vår sekretær utga i vinter sin bok om Levangsheia. I anledning dette vil han på møtet torsdag 21. mars fortelle litt om hvordan en kan gå fram for å gjøre dette på en billig måte.

Digibok er en ny måte å trykke på, som muliggjør opplag av bøker helt ned i 50 stk. Dette er bøker med ordentlig innbinding; stive permer og sydd rygg, ellers etter ønske.

Det vil bli presentert priser på forskjellige eksempler.

Et dynasti blir skapt – slekten etter von Ansbach

Jeg får stadig inn stoff om borgermester Jørgen von Ansbachs etterkommere. Det er gledelig, og jeg håper det vil fortsette. Vi har tidligere gjengitt en av slektslinjene etter von Ansbachs oldebarn Hans Lazarij, og i siste nummer av "Ætt og annet" hadde vi et innlegg fra Torkil Lier, som også har sendt oss mer om denne grenen av von Ansbachs ætlinger.

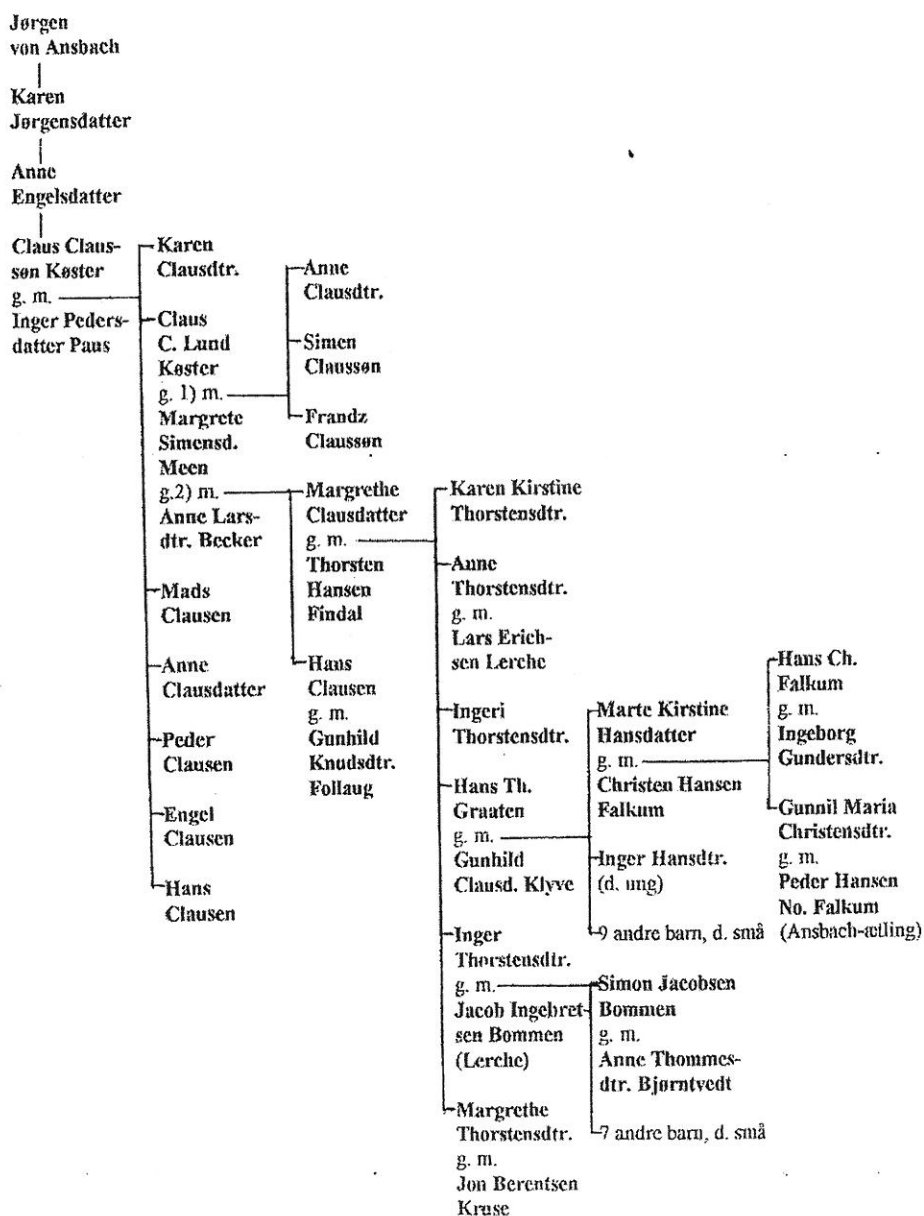
Her er en presentasjon som bygger på en del av det han har funnet.

Den første av etterslektstavlene denne gang bygger på opplysninger fra Jan Christensen.

Takk for alle bidrag.

Av Thor Wølner Gundersen

Et dynasti blir skapt – slekten etter von Ansbach

Et dynasti blir skapt - slekten etter von Ansbach

Jørgen
von Ansbach

Margrete
Jørgensdatter

Hans
Iversen

Anne
Hansdatter

Else Fredriks-
datter Green
g. m.

Søren Ras-
mussen Lihme
prokurator

Fredrich
R. Green
klokker og
skoleholder
i Kragersø
g. m. —
Aleth Niels-
dtr. Munch

Severin Green
skipsskaptin
og borger
i Kragersø
g. 1) m. —

Maria
Torstensen
g. 2) m. —
Johanne Doro-
thea Greisen

Niels Knudsen
Green,
d. ung

Edel Topdal
Green,
d. liten

Else K.
Green,
d. ugift

Anne Maria
K. Green,
d. ugift

Ole Torsten-
sen Green
d. liten

Fredrich Green
koffardikaptin
og borger
i Kragersø
g. m. —
Jacobine
Tønder

Marie Green,
d. liten

Maria Olette
Green
g. m. —

Lars Arctander
koffardikaptin
han g. 2) m. —
Tariffa Doro-
thea Green

Elisabeth Frederikke
Marie Green
g. m. —
Johan Severin
Johannesen,
sjemann

Andreas Arctander
d. liten

Severin Green
Arctander,
skipsskaptin og
borger i Kragersø
g. m. —

Margrethe
Davine Nielsen

Andreas Jørgen
Arctander

Johan Fredrich
Arctander
d. ung

Johanne Marie
Johannesen

Severine Davine
g. m. —
Haakon Torger-
sen, proprietær

Lars Arctander
kjøpmann, Kr. a
g. m. —
Frederikke
Emilie ...

Søren Claus A.

Marie Olette A.
g. m. ? Lyng

Johan Christian
Meyer Arctander
skipssfører, N. Y.
g. m. —
Hanna Margrethe
Sørensen

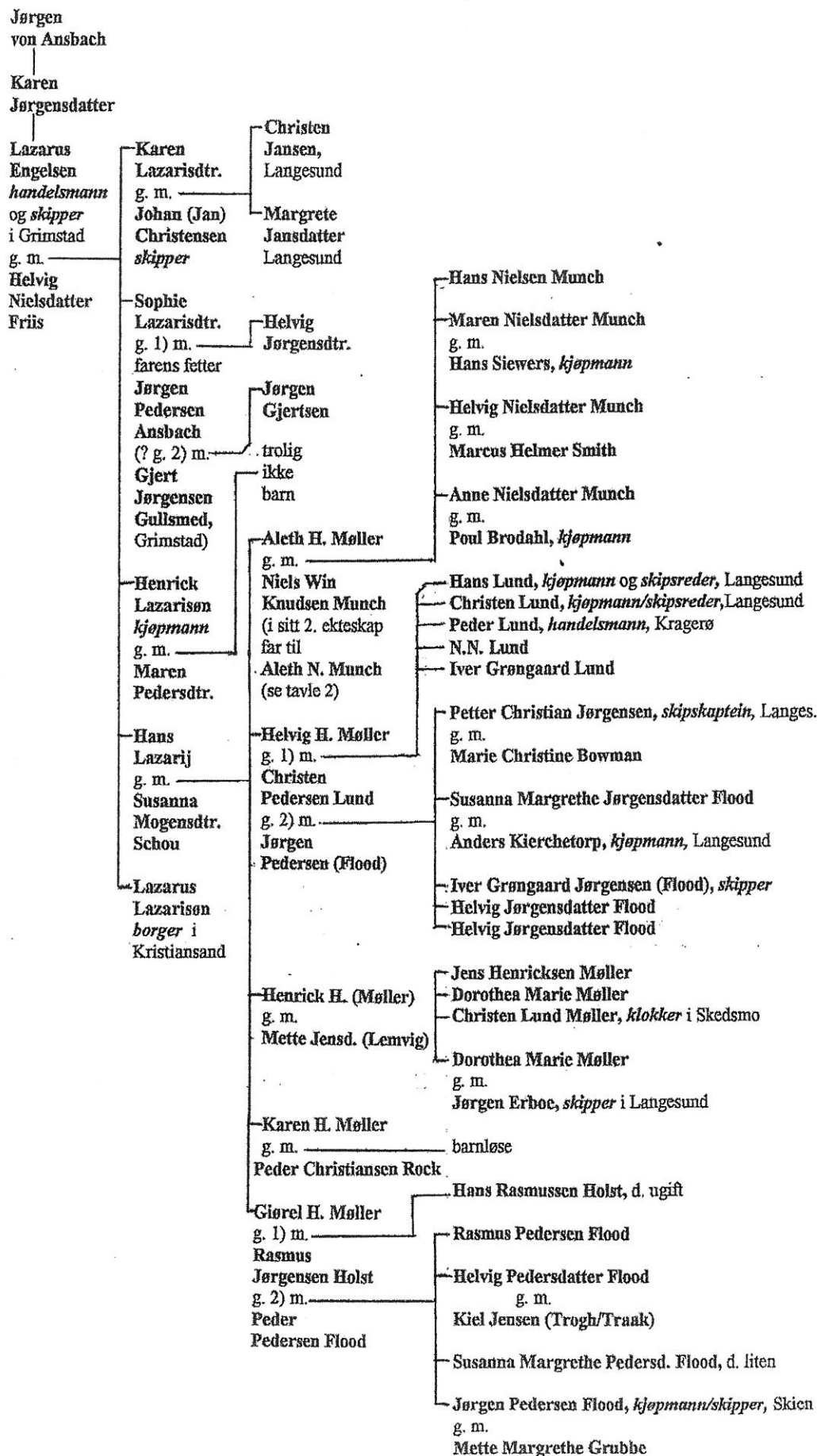
Sophie Arctander

Carl Frederich A.

Robert Andreas
August Arctander

Johannes Arct.

Et dynasti blir skapt -
slekten etter von Ansbach

Returadresse :

Grenland Ættehistorielag,
Postboks 169
3901 PORSGRUNN

Grenland Ættehistorielag

Årsmøte 14. Mars

Vi møtes **kl 1900 i Eidanger menighetshus**

Foredragsholder er **Thor Gotaas**, som vil fortelle
om «Tatere og andre omreisende folkegrupper, med
vekt på Grenlandsområdet».

Vel møtt